

LA DEFENSA DEL DRET A L'EDUCACIÓ

L'EDUCACIÓ DE LES NENES HA DE SER UNA PRIORITAT EN L'AGENDA 2015

ROSER FONT

Parlavà, Baix Empordà

El dret a l'educació és un dret humà reconegut internacionalment el 1948 en la Declaració Universal dels Drets Humans. Posteriorment, el "pacte internacional per l'educació" s'ha plasmat en altres tractats a través dels quals els estats signants reconeixen el dret dels infants a l'educació i es comprometen a promoure la igualtat d'oportunitats i de tracte a través, sobre tot, de la **universalització de l'educació primària**.

L'any 2000, l'ONU formula "Els Objectius del Mil·lenni" per al 2015. L'objectiu 2 diu: Assolir l'educació primària universal. Estem a mitjans de 2014 i és evident que l'objectiu no s'ha assolit. Tot i que els objectius estan formulats, podem afirmar que el primer dret econòmic, social i cultural que és el dret a l'educació, està marginat en l'agenda global. Observem com el dret "format" és contínuament "violat" pels mateixos governs que van signar els tractats solemnement.

Es produeix la paradoxa que qui ha d'assumir la protecció del dret a l'educació dels seus ciutadans, o sigui l'estat, no solament no fa prou per fer-lo efectiu, sinó que sovint el viola amb mecanismes de denegació per manca de recursos o per processos d'abús de poder (adoctrinament, segregació, exclusió...)

Vivim en un món on els diners són els que marquen la pauta. La política neoliberal de les institucions econòmiques (FMI, BM) ha fet acte de presència en el debat sobre l'educació i l'ha tergiversat. La formulació del dret a l'educació s'ha fet en termes de recursos i d'inversions centrades en la preparació de "capital humà" per fornir les demandes de mà d'obra més o menys qualificada que necessita un mercat laboral lligat al creixement econòmic, més enllà de les persones i els seus drets. L'educació primària s'ha abandonat per amplis sectors de població (pobresa, sistemes de castes, comunitats indígenes, discapacitats, conflictes armats...) i l'educació secundària, en termes generals, s'ha mercantilitzat. Aquest és a grans trets el punt on ens trobem, però ara volem parlar de drets i de la seva defensa sense pausa.

Primera constatació: l'activisme a favor del dret a l'educació ha de partir de la base que els governs poden canviar en relació a la garantia del dret i per això cal treballar per provocar aquest canvi.

L'educació és un dret, però també és condició indispensable per obtenir els altres drets: dret a la salut, a la vivenda, a la seguretat, a un treball decent, a la igualtat i al desenvolupament integral com a persona. Dret a conèixer els Drets Humans per a poder-los reivindicar per a tu i la teva comuni-

tat. Per això el treball per a la defensa i protecció dels Drets Humans s'ha d'enfocar des d'un punt de vista institucional integral.

L'educació influeix en tots els resultats del desenvolupament humà, quan és garantida milloren tots els altres drets; per contra, quan es denega, els anul·la. Aquí rau la raó per la qual el dret a l'educació ha de ser universal, tothom ha de poder accedir-hi sigui quina sigui la seva condició de partida, s'ha de respectar la no discriminació.

Segona constatació: La universalitat de l'educació com a dret humà, només serà possible si els estats assumeixen l'obligació de fer-la efectiva. Una educació universal pressuposa un sistema públic, gratuït i de qualitat.

No ens deixarem robar les paraules i direm que la qualitat, condició innegociable per garantir el dret a l'educació, necessita, seguint a K. Tomasevski, de quatre condicions: Accessibilitat (tothom ha de tenir-hi accés, sense discriminació de cap tipus); Assequibilitat (escoles per a tothom); Acceptabilitat (programes de bona qualitat, adaptats a les característiques culturals, mestres ben formats...) i Adaptabilitat als canvis socials.

Des d'aquesta perspectiva l'educació hauria de preparar els nois i noies per a la participació política, millorar la cohesió social i ensenyar que tots els éssers humans tenim drets. En definitiva: el propòsit central han de ser les persones, articulant els seus interessos i les seves necessitats, en un marc de desenvolupament sostenible.

Tercera constatació: no hem arribat a l'objectiu del mil·lenni i les nenes i joves continuen sent excloses de l'escolarització en major grau que els nens i joves.

L'escolarització de les nenes es lliga sovint a l'eradicació del cercle viciós de la pobresa, encara que penso que la formulació hauria de ser pels dos gèneres si volem igualtat. Quan les dones tenen educació tenen accés a coneixements de salut i de nutrició, baixa la taxa de fertilitat i creix la seva participació en el treball i la política, i s'acaba repercutint en el progrés i benestar comunitari. Encara que l'experiència empírica ens mostra que és amb l'educació secundària que s'aconsegueixen efectivament aquests objectius.

Per acabar vull fer èmfasi en aquest punt: tal com ha formulat recentment la Internacional de l'Educació és indispensable que l'educació de les nenes sigui una prioritat en l'agenda post 2015. Hem d'aconseguir que l'educació de qualitat estigui en el centre de les decisions polítiques, pel desenvolupament i per justícia.